

Ingela Hemming, SEB:s företagarekonom

Onsdag den 24 september 2008

SEB:s Företagarekonom: Nu rustar även småföretagen för nedgång

En klar majoritet av små och medelstora företag förväntar sig nu en nedgång i ekonomin. Totalt sett förväntar sig 64 procent bland de små och medelstora företagen en lägre tillväxt i Sverige under hösten. Bland handelsföretagen förväntar sig hela 73 procent en lägre tillväxt, medan 66 procent av tillverkningsföretagen och 62 procent av tjänsteföretagen gör en sådan bedömning. Fortfarande är tilltron till det egna företaget dock större än tilltron till tillväxten i ekonomin i sin helhet, men det är nu fler företag som tror på minskad omsättning till årsskiftet samtidigt som färre tror att de kommer att anställa personal. Detta visar sig i den senaste konjunkturmätningen i SEB:s Företagarpanel¹.

Det råder ännu ingen bred oro – de flesta företag anser sig ha en god finansiell ställning och hela 80 procent av företagen anger att diskussionen om en kommande recession inte föranlett några ändrade planer inför hösten. Det är dock ganska stor skillnad mellan företagen beroende på storlek - bland de mindre företagen (1-9 anställda) är det bara 10 procent som ändrat i sina anställningsplaner mot 24 procent av de medelstora (50-249 anställda).

– Nedgången i konjunkturen har kommit olika långt, och tendensen är överlag fortfarande svagt optimistisk gällande den egna förmågan att fortsätta att växa och klara resultatmålen under året. Det är dock tydligt att de medelstora företagen är beredda att agera snabbare, vilket är helt naturligt med tanke på att de har stora fasta kostnader med en stor personalstyrka. En signal till regeringen är att sänkta arbetsgivaravgifter är helt rätt, men det måste till större sänkningar om också de mindre företagen ska få någon lättnad, säger **Ingela Hemming**, SEB:s företagarekonom.

En majoritet (56%) av de dryga 1000 respondenterna i SEB:s Företagarpanel anger att efterfrågan på deras produkter och tjänster det senaste kvartalet varit normal, 29 procent anger "stark" och bara 16 procent "svag". Förväntningarna inför kommande kvartal (Q4) ser nästan identiska ut. På frågan om hur man tror att den egna omsättningen ser ut i december 2008 jämfört med idag svarar 31 procent "ökat", 53 procent "oförändrad" och bara 16 procent "minskat".

På frågan om hur man ser på uppsägningarna av personal vid en märkbart sämre konjunktur så varierar det starkt beroende på storlek: sex procent av de mindre företagen har beredskap för uppsägningar mot 32 procent av de medelstora. Omvänt så svarar 49 procent av småföretagen att "säga upp personal är det sista vi gör", medan bara 12 procent av de medelstora företagen instämmer i det påståendet.

¹ För mer information om SEB:s Företagarpanel, se sista sidan i rapporten.

Viktigaste resultaten:

- I junimätningen svarade 54 procent att de tror att tillväxten i Sverige blir lägre under hösten och 9 procent att tillväxten kommer att bli högre under hösten. Nu är det endast 4 procent som tror på en högre tillväxttakt i Sverige under hösten medan hela **64 procent tror att tillväxten blir lägre**. 32 procent tror på oförändrad tillväxt.
- Däremot är det **inte så många som ännu märkt någon tydlig negativ förändring av konjunkturen**, endast 13 procent uppger detta. 42 procent svarar att de har märkt av konjunktturnedgången i någon mån medan 45 procent svarar att de inte märkt av någon negativ konjunkturförändring ännu.
- Det är framför allt **handelsföretag** som uppger att de absolut **märkt av en negativ konjunkturförändring** – 22 procent, jämfört med 12 procent av tillverkningsföretagen och 11 procent av tjänsteföretagen.
- De **flesta företag är ännu inte oroliga för en svensk recession**, endast 2 procent svarar att de är mycket oroliga medan 14 procent svarar att de inte alls är oroliga.
- Det är totalt sett 11 procent av företagen som uppger att de har ändrat på sina investeringsplaner som ett resultat av recessionsdiskussionen, medan 9 procent uppger att de har ändrat sina anställningsplaner. **80 procent svarar att de inte har ändrat sina planer**.
- Trots att de medelstora företagen är de som ändrat sina planer mest, uppger de i betydligt högre utsträckning än övriga företag att efterfrågan varit stark – 44 procent jämfört med 29 procent för hela panelen. **Tillverkningsföretagen och tjänsteföretagen har gått bättre än handelsföretagen**.
- Gällande företagens uppfattning om efterfrågan på deras produkter/tjänster det kommande kvartalet hamnar siffrorna i de flesta fall nära siffrorna från föregående kvartal. **Tydligast efterfrågenedgång märks bland de medelstora företagen**, där 32 procent tror på en kommande stark efterfrågan (44 procent föregående kvartal).
- Gällande bransch är den **förväntade nedgången störst bland tillverkningsföretagen**, från 33 procent som haft stark efterfrågan föregående kvartal till 27 procent kommande kvartal.
- Betydligt **färre företag tror på en omsättningsökning** för det egna företaget jämfört med vår senaste mätning i juni i år – då trodde 45 procent på omsättningsökningar, jämfört med 31 procent nu.
- Efter flera års högkonjunktur har fortfarande majoriteten av företagen i panelen **god eller genomsnittlig lönsamhet samt allmänt god finansiell ställning**.
- **Medelstora företag** har både större beredskap för uppsägningar än övriga företag (32 procent) och **planerar redan för uppsägningar** i större utsträckning än övriga företag (9 procent).
- Totalt sett uppger **56 procent av företagen** att de har upplevt ett **ökande kostnadstryck** i företaget det senaste året.

Tips till företag inför en konjunkturedgång

- 1. Gör verksamheten mer effektiv**

Försök att hitta sätt att effektivisera verksamheten på. Finns det andra sätt att jobba på som underlättar och frigör resurser till annat? Koncentrera, om möjligt, ditt arbete på det du är bäst på och de delar av verksamheten där du har högst marginaler. Kontakta din banks betalspecialister för att få hjälp att effektivisera betalrutinerna.
- 2. Planera för flera olika konjunkturscenarier**

Planera för olika framtida scenarier och gör alternativa budgetar så att du kan förbereda dig inför de eventuella problem som kan komma att uppstå framöver.
- 3. Minska riskerna**

Om du gör affärer med utlandet bör du se över din riskexponering och ta bort onödiga valutarisker. En strategi för att minska risken för konjunkturedgångar är att undersöka affärsmöjligheterna på flera olika marknader, ofta kan man då minska riskerna för att det går nedåt på alla marknader samtidigt.
- 4. Se över företagets placeringar och likviditetsbehov**

Se till att företaget har god likviditet. Gällande företagets placeringar är det viktigt att inte ha låst en för stor del av placeringarna på lång sikt ifall du behöver dem vid framtida likviditetsbehov. Se även över vilken riskexponering du vill ha, beroende på din investeringshorisont – för en nära dialog med din rådgivare på banken.
- 5. Marknadsför ditt företag på rätt sätt**

Se över företagets marknadsföringsplan. Marknadsföring och god kundvård ökar ofta i betydelse i en lågkonjunktur när kunderna inte alltid kommer självmant. Rätt marknadsföring kan innebära skillnaden mellan en bra och en mindre lönsam verksamhet. I en lågkonjunktur kan det ibland vara lättare att vinna marknadsandelar än i en högkonjunktur. Kanske är det läge att göra tillägg i tjänsteutbudet?
- 6. Minska kostnaderna och företagets lager**

I en lågkonjunktur är kostnadsmedvetenhet otroligt viktigt. Se över företagets kostnader, tag bort onödiga kostnader och välj om möjligt billigare alternativ. Även kostnader kopplade till företagets produktion kan behöva ses över. Om företaget har lager är det en god idé att se över lagerkostnaderna och försöka minska på lagren i den mån det går, utan att det påverkar försäljningen negativt.
- 7. Försiktighet med investeringar**

Var försiktig med investeringar. Flytta fram investeringar som inte behöver göras just nu, och tänk noga igenom de investeringar du bestämmer dig för att göra. Diskutera igenom din situation med din rådgivare på banken.
- 8. Inspirera personalen**

När konjunkturrapporterna är deppiga är det extra viktigt att du som chef peppar dina anställda, utan att sprida orealistiska bedömningar om företagets framtidsutsikter. Försök att inspirera personalen att fortsätta göra ett bra jobb och behålla sin entusiasm.
- 9. Försök att se möjligheter i lågkonjunkturen**

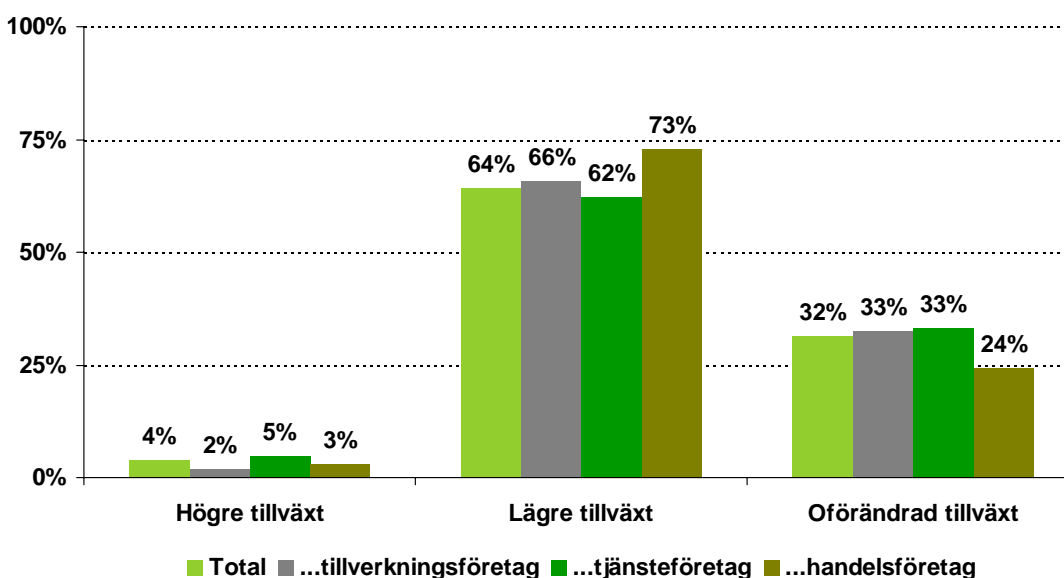
Sämre tider leder ofta till att mindre lönsamma företag slås ut från marknaden. När konkurrenter försvinner kan det uppstå luckor på marknaden som du kan utnyttja. Under en lågkonjunktur kan det också vara lättare att anställa personer med rätt kompetens. Personalens löneökningstakt minskar i regel under en lågkonjunktur.
- 10. Förbered dig för nästa högkonjunktur**

Snart kommer det bättre tider. Glöm inte bort att planera för nästa högkonjunktur. Se till att företaget är rätt positionerat på marknaden och att ni har den kompetens som kan komma att behövas när konjunkturen vänder.

Småföretag tror på lägre svensk tillväxt

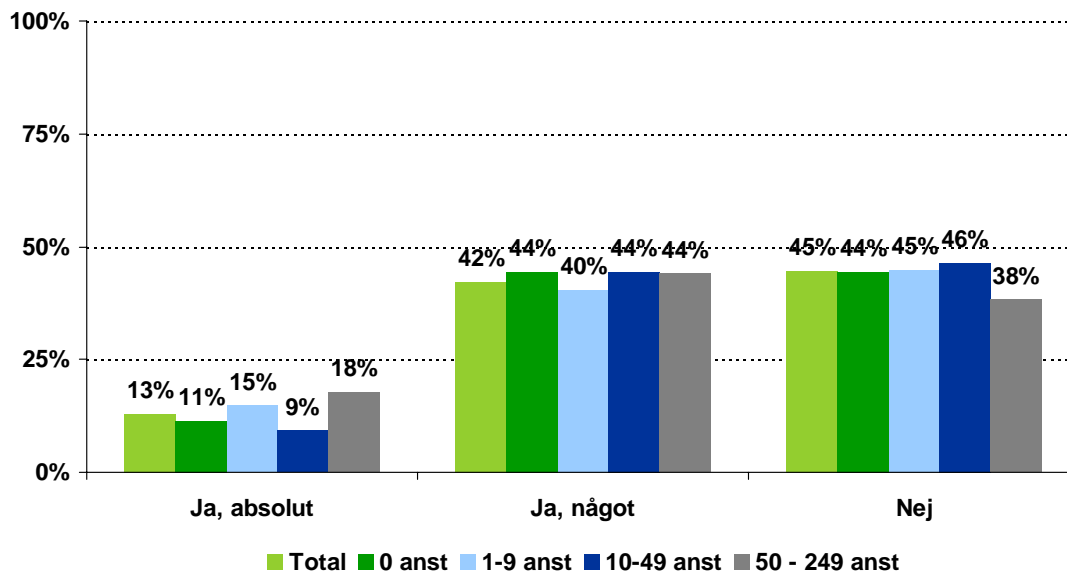
Konjunkturen är på väg nedåt även i Sverige, och negativa konjunkturprognoser duggar tätt. I Sverige utgörs 99 procent av alla företag av små- och medelstora företag, och dessa står för 39 procent av landets sysselsättning. Därför är det av intresse att följa utvecklingen för dessa företag över konjunkturcykeln, vilket vi gör kvartalsvis i vår Företagspanel. Jämfört med den senaste mätningen i juni ser vi nu en tydlig nedgång även bland små- och medelstora företag i Sverige när det gäller konjunkturförväntningarna. I junimätningen svarade 54 procent att de tror att tillväxten i Sverige blir lägre under hösten och 9 procent att tillväxten kommer att bli högre under hösten. Nu är det endast 4 procent som tror på en högre tillväxttakt i Sverige under hösten medan hela 64 procent tror att den blir lägre. 32 procent tror på oförändrad tillväxt. Skillnaderna är små gällande olika företagsstorlekar, men det är tydligt att företag inom handelsbranschen är mest negativa, av dessa tror 73 procent på lägre tillväxt. Det är fler väletablerade företag (68 procent) samt levebrödsföretag (67 procent) som tror på lägre tillväxt än nystartade företag (59 procent) samt tillväxtföretag (58 procent).

*Graf 1: Vad tror du om utvecklingen av ekonomin i Sverige under hösten
Uppdelat på bransch*

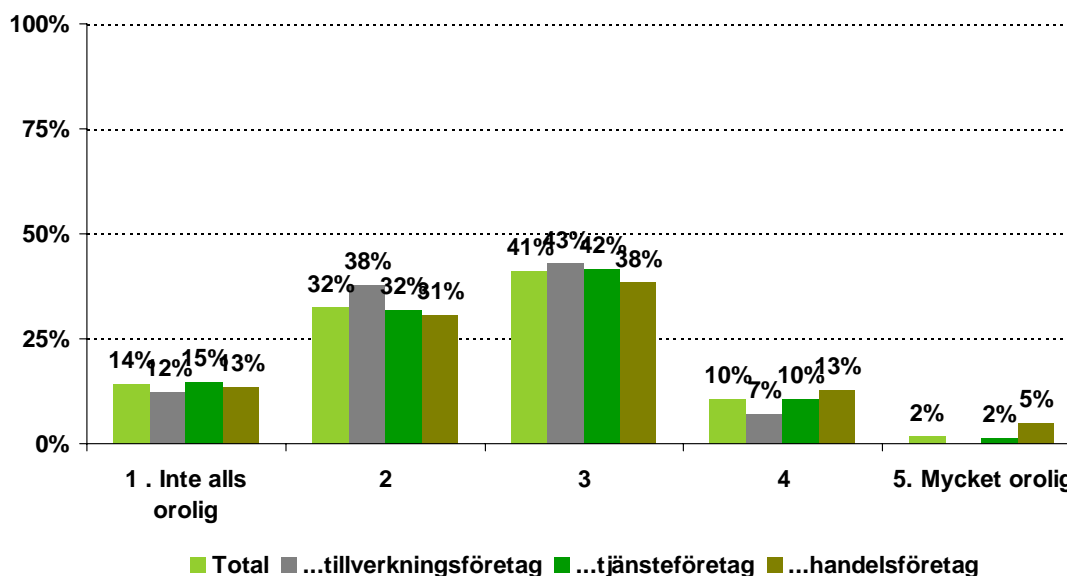
Däremot är det inte så många som ännu märkt någon tydlig negativ förändring av konjunkturen, endast 13 procent uppger detta. 42 procent svarar att de har märkt av konjunkturedgången i någon mån medan 45 procent svarar att de inte märkt av någon negativ konjunkturförändring ännu. Det är framför allt handelsföretag som uppger att de absolut märkt av en negativ konjunkturförändring – 22 procent, jämfört med 12 procent av tillverkningsföretagen och 11 procent av tjänsteföretagen. När det gäller företagsfas är det fler levebrödsföretag än övriga som uppger att de absolut märkt av konjunkturedgången – 17 procent, medan endast 9 procent av tillväxtföretagen uppger att de märkt av nedgången. Grafen på nästa sida visar att även de medelstora företagen, med 50-249 anställda, i större utsträckning än övriga uppger att de absolut har märkt av konjunkturedgången.

Graf 2: Har du märkt av någon negativ förändring av konjunkturen hittills? Uppdelat på företagsstorlek

De flesta företag är ännu inte oroliga för en svensk recession, endast 2 procent svarar att de är mycket oroliga medan 14 procent svarar att de inte alls är oroliga. Företag inom handelssektorn verkar vara mer oroliga för en förestående svensk recession än företag inom övriga branscher.

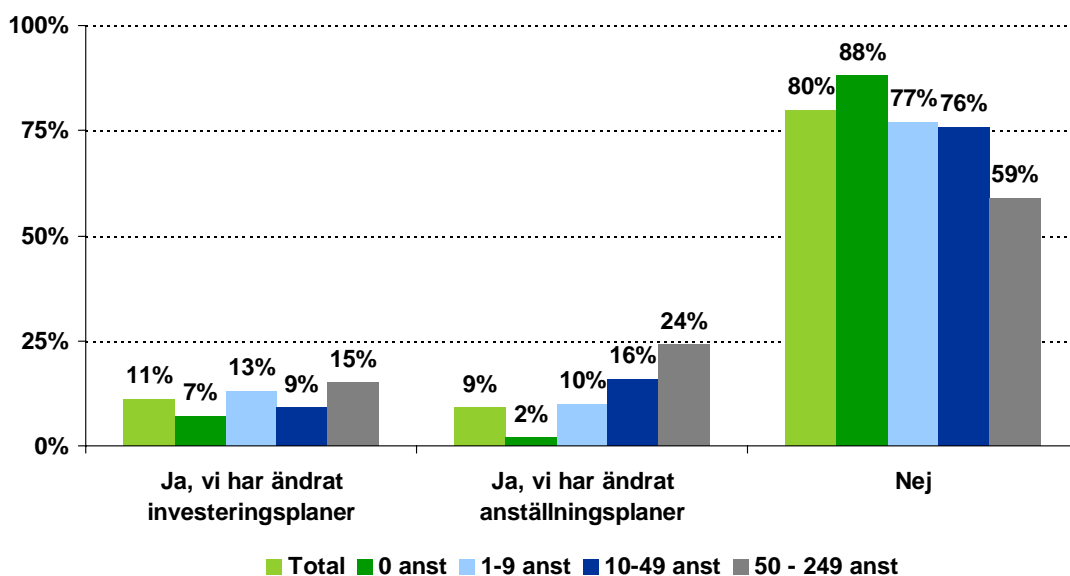
Graf 3: Hur orolig är du för en förestående svensk recession? Uppdelat på bransch

Medelstora företag ser tydligare konjunkturpåverkan

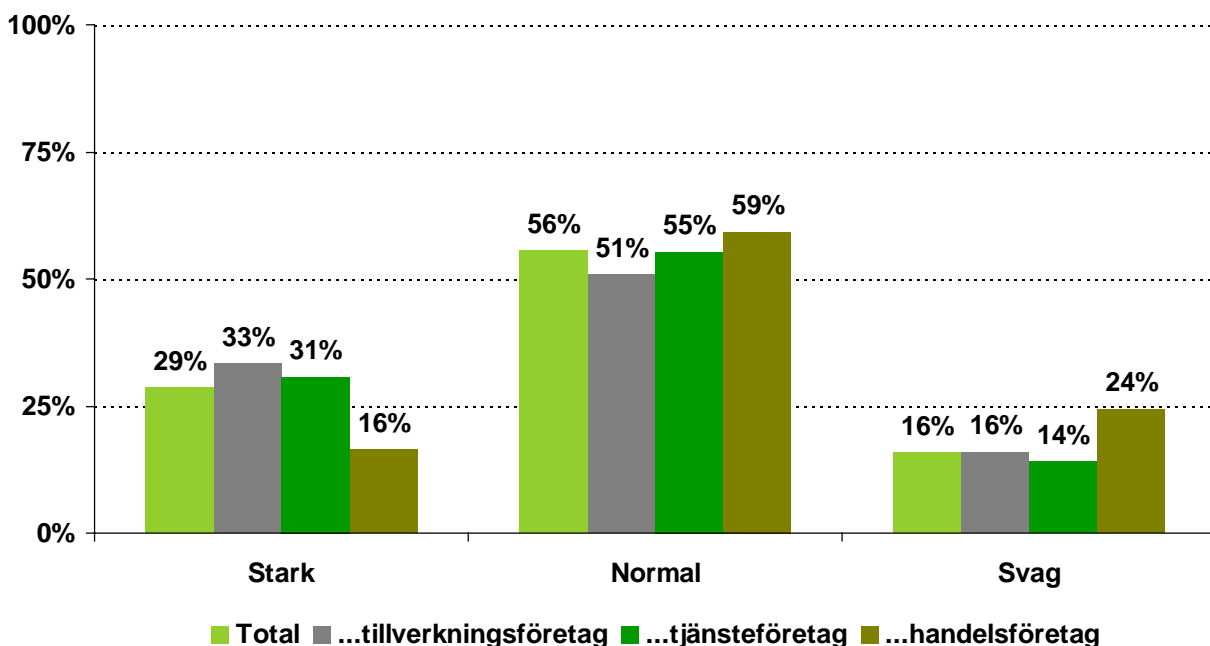
Företagens egna framtidsutsikter har tenderat att vara mer optimistiska än utsikterna för ekonomin i sin helhet i våra tidigare mätningar. Resultaten denna gång pekar i samma riktning. Det är totalt sett 11 procent av företagen som uppger att de har ändrat på sina investeringsplaner som ett resultat av recessionsdiskussionen, medan 9 procent uppger att de har ändrat sina anställningsplaner. 80 procent svarar att de inte har ändrat sina planer. Det finns vissa skillnader mellan branscher; det är vanligare bland handelsföretagen (13 procent) att de ändrat sina investeringsplaner, medan det är vanligare bland tillverkningsföretagen (17 procent) att de har ändrat sina anställningsplaner. Det är likaså vanligare bland nystartade företag att de ha ändrat sina investeringsplaner, 17 procent uppger detta. Gällande företagsstorlek är det betydligt vanligare med både ändrade anställningsplaner samt investeringsplaner bland medelstora företag jämfört med mindre företag – se grafen nedan.

Graf 4: Har diskussionen om recession fått dig att ändra några planer inför resten av året? Uppdelat på företagsstorlek

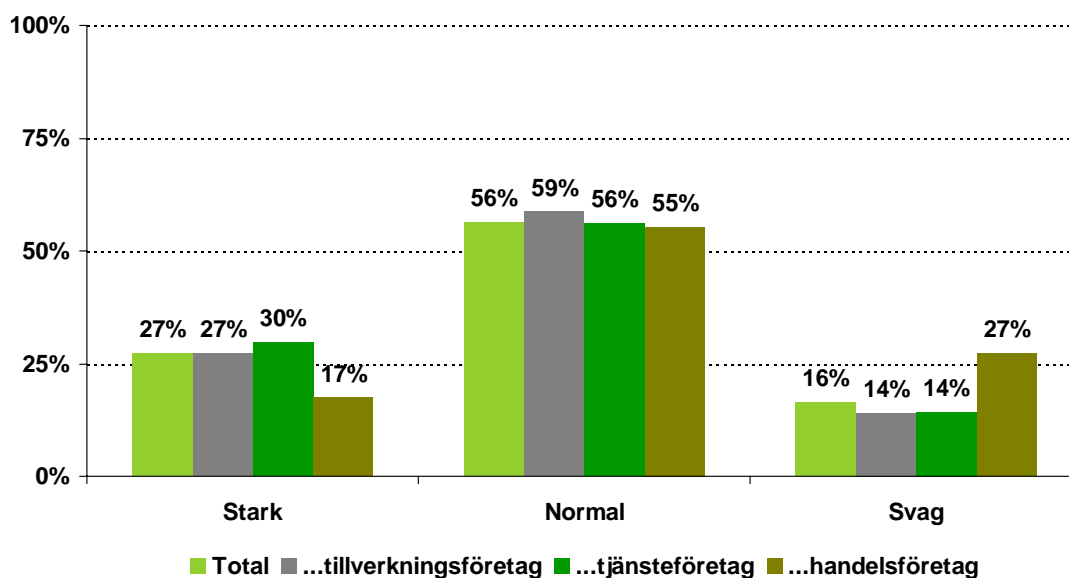
Likaså gällande hur efterfrågan på företagets produkter varit det senaste kvartalet skiljer sig företagen åt beroende på bransch, fas och storlek. Trots att de medelstora företagen är de som ändrat sina planer mest, uppger de i betydligt högre utsträckning än övriga företag att efterfrågan varit stark – 44 procent jämfört med 29 procent för hela panelen. Bland enmansföretagen uppger endast 23 procent att efterfrågan varit stark. Bland tillväxtföretagen uppger 41 procent att efterfrågan varit stark, medan endast 12 procent av de nystartade företagen uppgett detta. Tillverkningsföretagen och tjänsteföretagen har gått bättre än handelsföretagen, vilket syns i grafen på nästa sida.

**Graf 5: Hur har efterfrågan på ditt företags produkter/tjänster varit det senaste kvartalet?
Uppdelat på bransch**

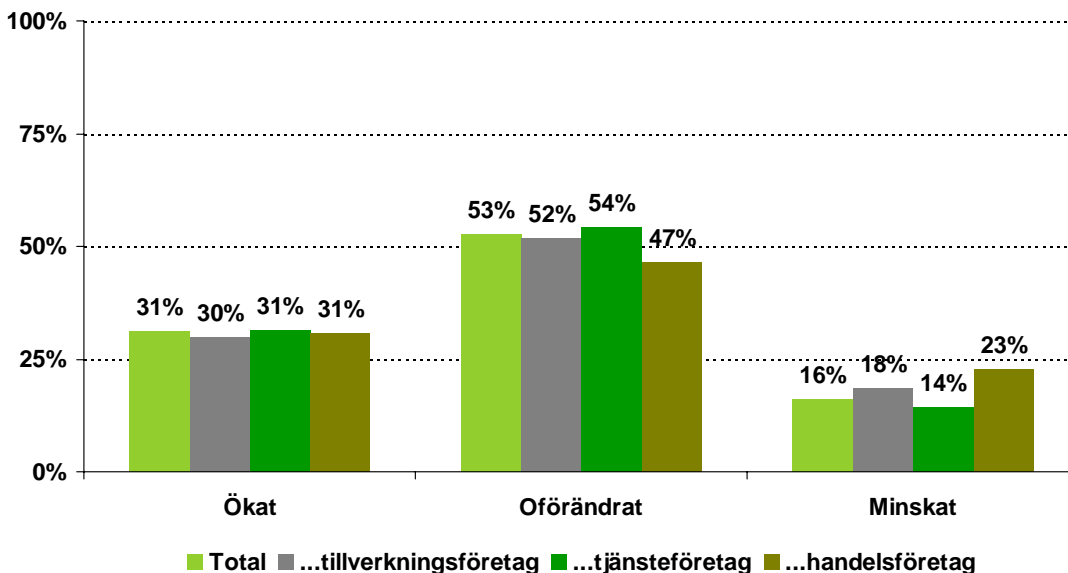
Gällande företagens uppfattning om efterfrågan på deras produkter/tjänster det kommande kvartalet hamnar siffrorna i de flesta fall nära siffrorna från föregående kvartal. Tydligast nedgång märks bland de medelstora företagen, där 32 procent tror på en stark kommande efterfrågan (ned från 44 procent föregående kvartal). Gällande bransch är den förväntade nedgången störst bland tillverkningsföretagen, från 33 procent som haft stark efterfrågan föregående kvartal till 27 procent kommande kvartal. Samtidigt ökar andelen handelsföretag som spår svag efterfrågan.

**Graf 6: Hur ser efterfrågan på ditt företags produkter/tjänster ut det kommande kvartalet?
Uppdelat på bransch**

När vi frågar vad företagen tror om läget i deras företag gällande omsättning i december i år svarar betydligt färre att de tror på en ökning jämfört med vår senaste mätning i juni i år – då trodde 45 procent på omsättningsökningar, jämfört med 31 procent nu. Bland handelsföretagen tror nu 23 procent på en minskad omsättning till slutet av året, jämfört med 13 procent i juni.

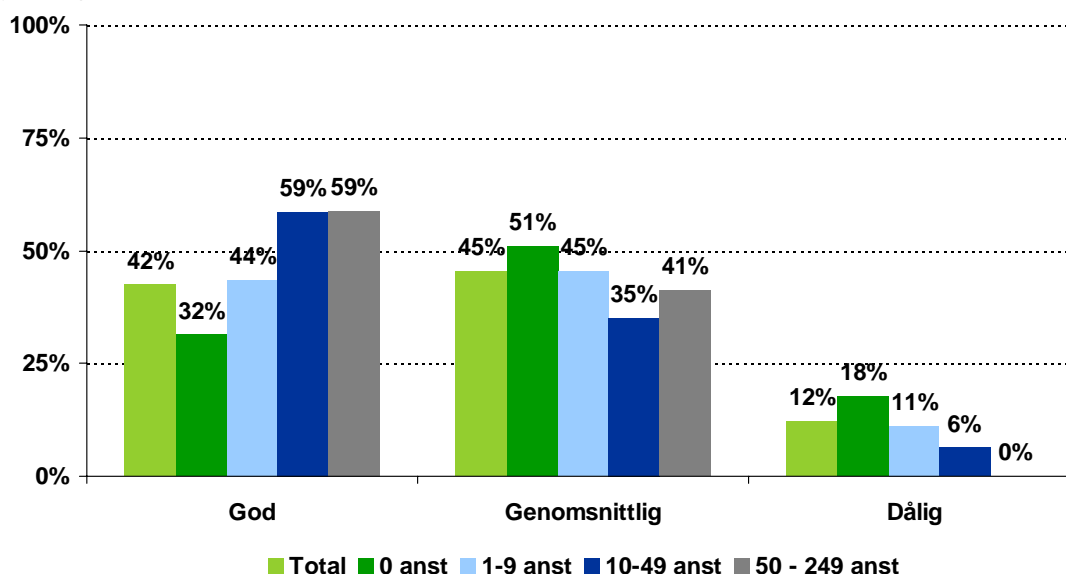
Graf 7: Vad tror du om läget i december 2008, hur har ditt företag förändrat sin omsättning? Uppdelat på bransch

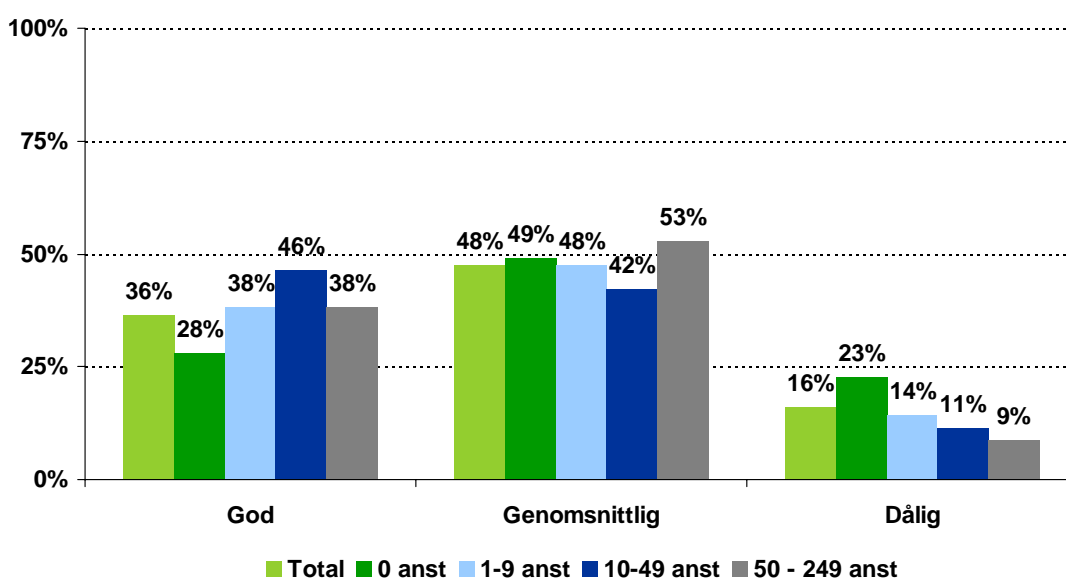
Majoriteten av småföretag har fortfarande god ekonomi

Efter flera års högkonjunktur har fortfarande majoriteten av företagen i panelen god eller genomsnittlig lönsamhet samt allmänt god finansiell ställning. Situationen ser sämst ut bland enmansföretagen, där 18 procent uppger att den allmänna finansiella ställningen är dålig liksom 23 procent som uppger att lönsamheten är dålig. Likaså utmärker sig handelsföretagen, där 19 procent uppger att deras allmänna finansiella ställning är dålig, samt 26 procent att lönsamheten är dålig. Tillverkningsföretagen har bäst ekonomisk ställning – 53 procent uppger att företagets allmänna finansiella ställning är god, och 40 procent uppger att lönsamheten är god. Ju större företagen är desto bättre är det ställt med den allmänna finansiella ställningen, medan de större småföretagen med fler än tio anställda uppvisar bäst lönsamhet. Enmansföretagen uppvisar sämst lönsamhet, vilket syns i graferna på nästa sida.

Graf 8: Hur ser ditt företags allmänna finansiella ställning ut idag? Uppdelat på företagsstorlek

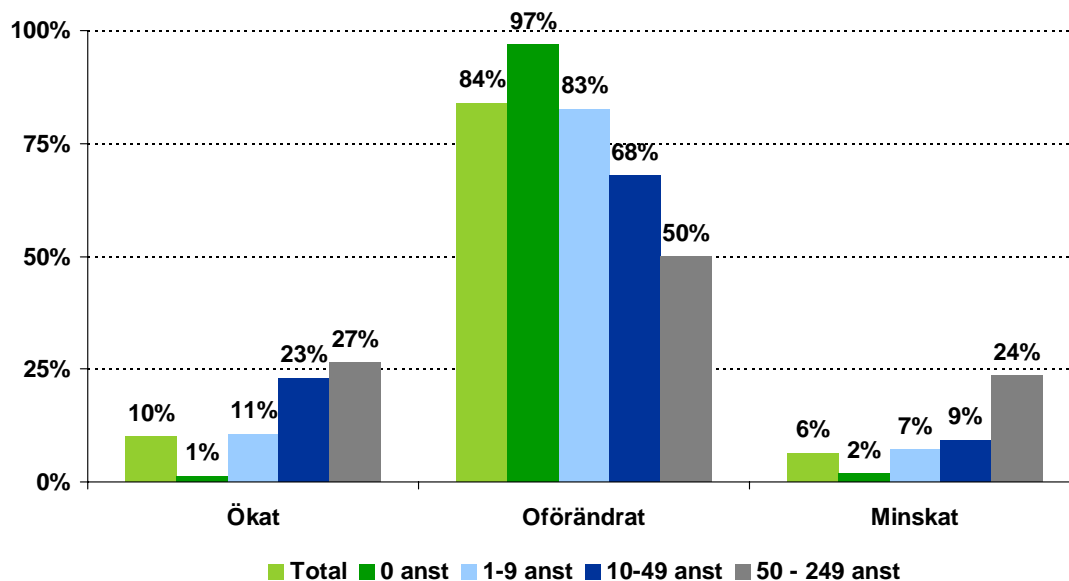
Graf 9: Hur ser lönsamheten ut för ditt företag idag? Uppdelat på företagsstorlek

Medelstora företag planerar för personalnedskärningar

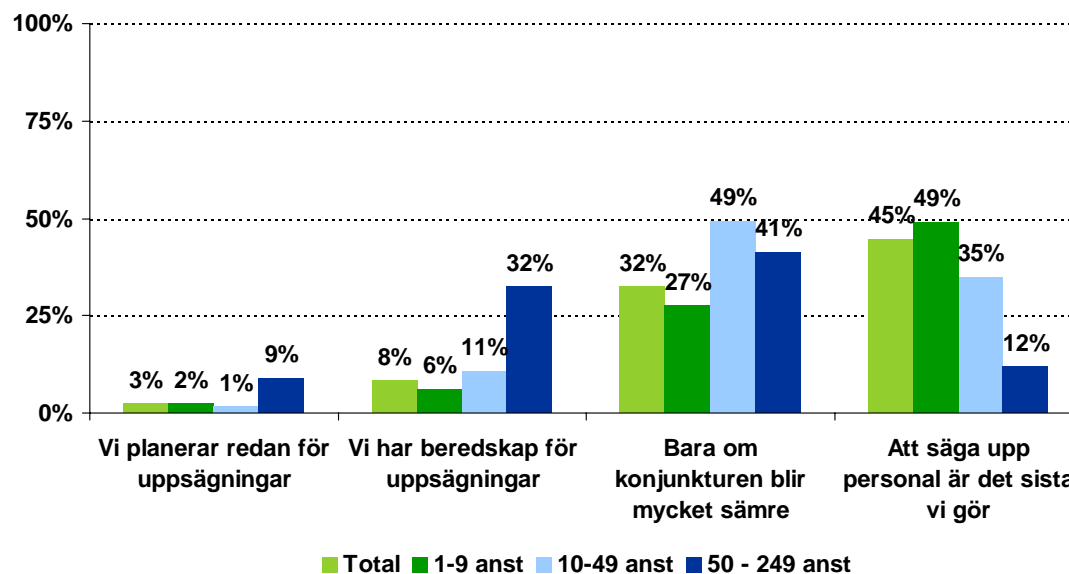
När det gäller konjunkturedgångens inverkan på personalstyrkan är det vanligare bland de medelstora företagen att man redan planerar för uppsägningar samt att man spår att personalstyrkan kommer att ha minskat vid slutet av året. Paradoxalt nog är det även flest medelstora företag som planerar för ökad personalstyrka, se grafen på nästa sida. Troligen hänger detta samman med att fler tillväxtföretag hamnar bland de medelstora företagen, och bland tillväxtföretagen planerar 24 procent för personalökningar till årets slut.

Graf 10: Vad tror du om läget i december 2008, hur har ditt företag förändrat antal anställda? Uppdelat på företagsstorlek

Medelstora företag har både större beredskap för uppsägningar än övriga företag (32 procent) och planerar redan för uppsägningar i större utsträckning än övriga företag (9 procent) – vilket syns tydligt i grafen nedan. Bland enmansföretag och mindre småföretag uppges i större utsträckning att man säger upp personal i sista hand. Detta beror troligen på att det blir större effekter för företaget om en person tvingas lämna företaget, samt att det ofta är svårare för de mindre företagen att hitta arbetskraft vilket gör att de gärna vill behålla den personal de har.

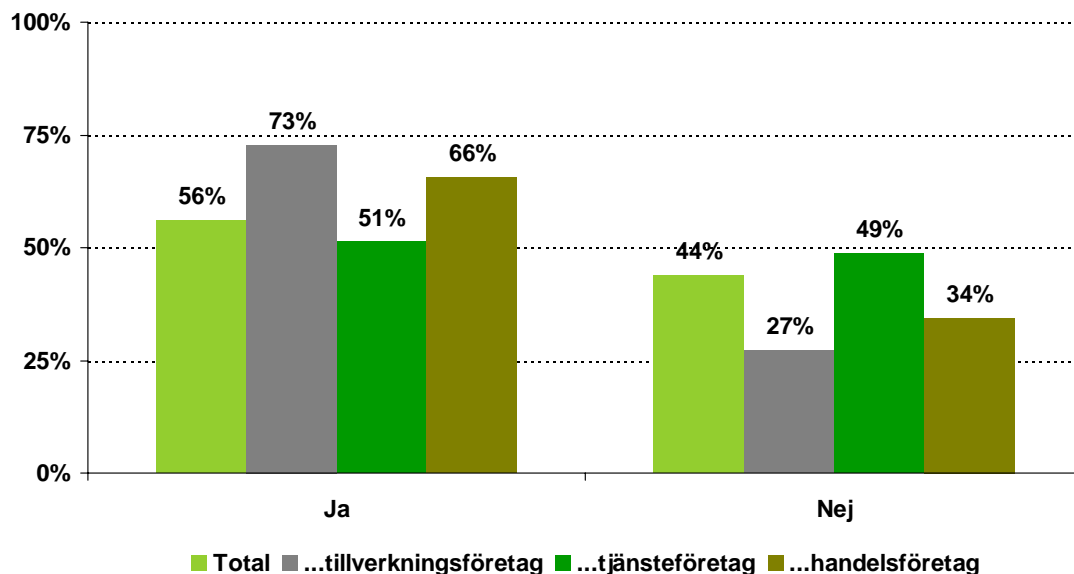
Graf 11: Hur ser du på uppsägningar av personal om konjunkturen blir märkbart sämre? Uppdelat på företagsstorlek

Många småföretag har svårt att kompensera höjda priser

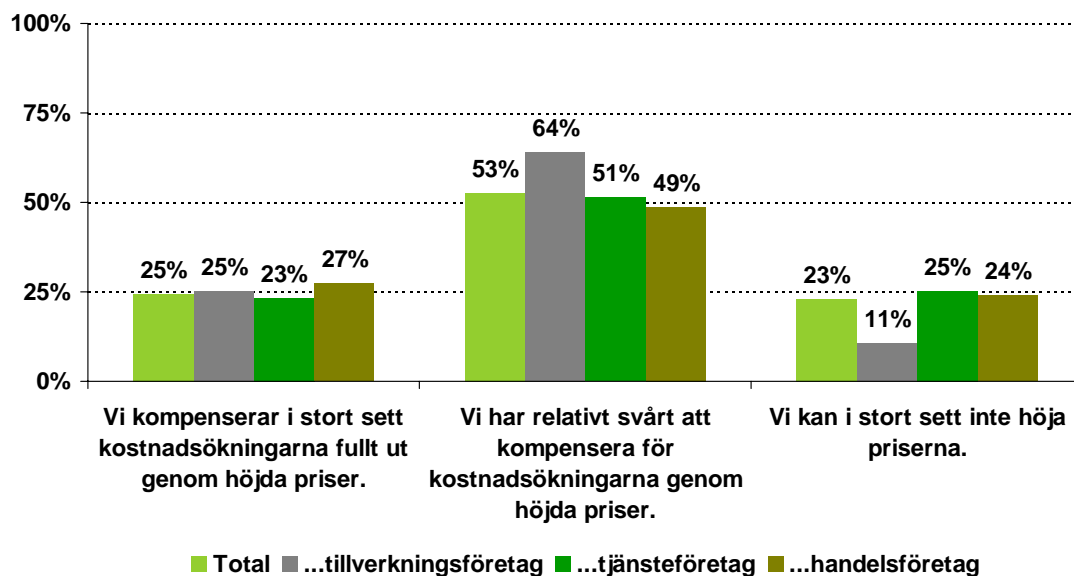
Totalt sett uppger 56 procent av företagen att de har upplevt ett ökande kostnadstryck i företaget det senaste året. Det är framför allt tillverkningsföretagen som uppger detta, 73 procent, följt av handelsföretagen på 66 procent. Ökande kostnadstryck är vanligare bland de medelstora företagen (74 procent) och de större småföretagen (10-49 anställda), där 72 procent svarar ja på frågan.

Graf 12: Har du det senaste året upplevt ett ökande kostnadstryck i företaget? Uppdelat på bransch

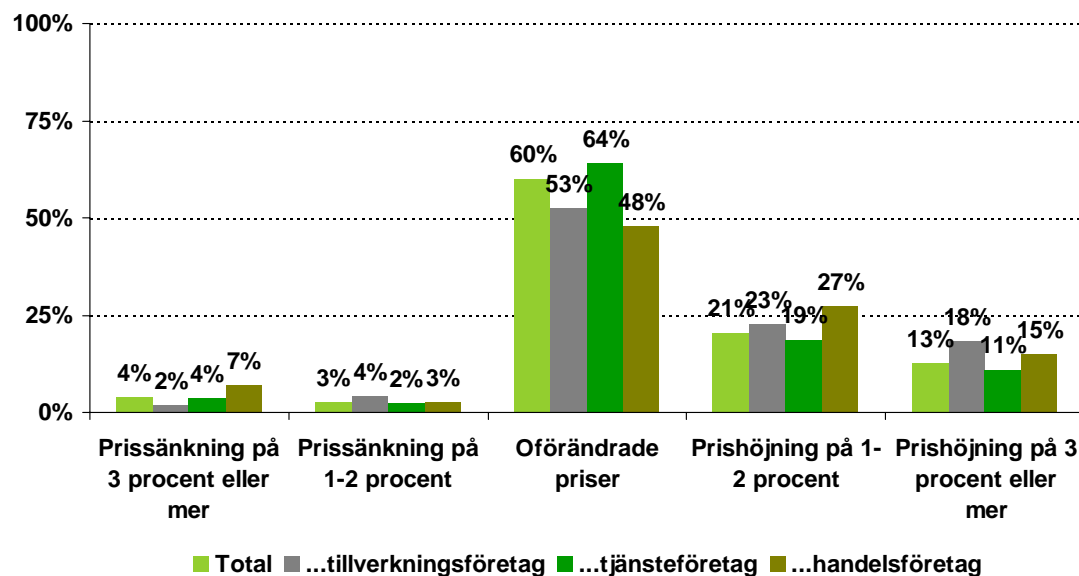
De företag som i störst utsträckning uppger att de kan överföra de ökade kostnaderna på kund är handelsföretagen, medan majoriteten av företagen i panelen svarar att de har relativt svårt att kompensera sig genom höjda priser.

Graf 13: Upplever du att företaget kan överföra de ökade kostnaderna på kund eller leder kostnadsökningarna till pressade marginaler? Uppdelat på bransch

Det är något färre företag som tror på prisökningar i vår nya mätning jämfört med junimätningen. I juni trodde 55 procent på oförändrade priser jämfört med 60 procent idag. Det är vanligast bland tjänsteföretag att man tror på oförändrade priser, samtidigt som färre av dessa tror på prishöjningar.

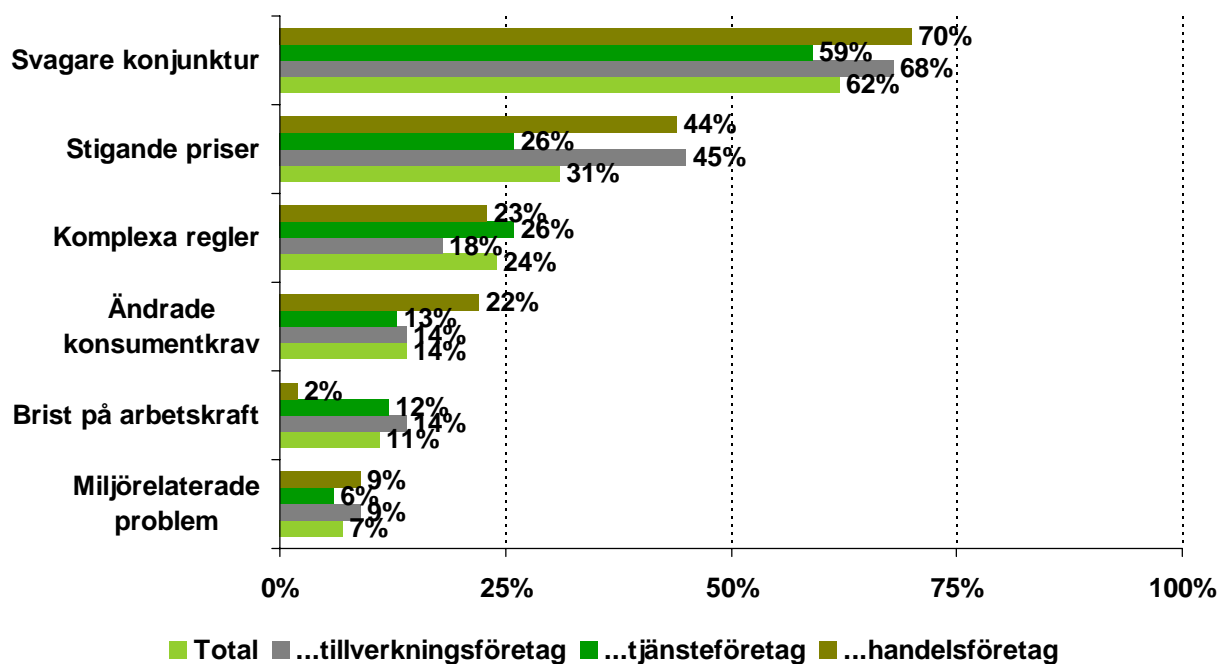
Graf 14: Vad tror du om prisutvecklingen på företagets produkter/tjänster det kommande kvartalet? Uppdelat på bransch

Handelsföretag mest oroade för konjunkturen...

Det är fler som uppger att en svagare konjunktur är det största hotet under 2008 jämfört med i junimätningen – nu uppger 62 procent detta totalt sett jämfört med 58 procent i juni. Stigande priser hamnar på ungefär samma nivå, medan komplexa regler gått upp från 22 procent till 24 procent; ändrade konsumentkrav har gått upp från 11 till 14 procent och brist på arbetskraft gått ned från 14 procent till 11 procent.

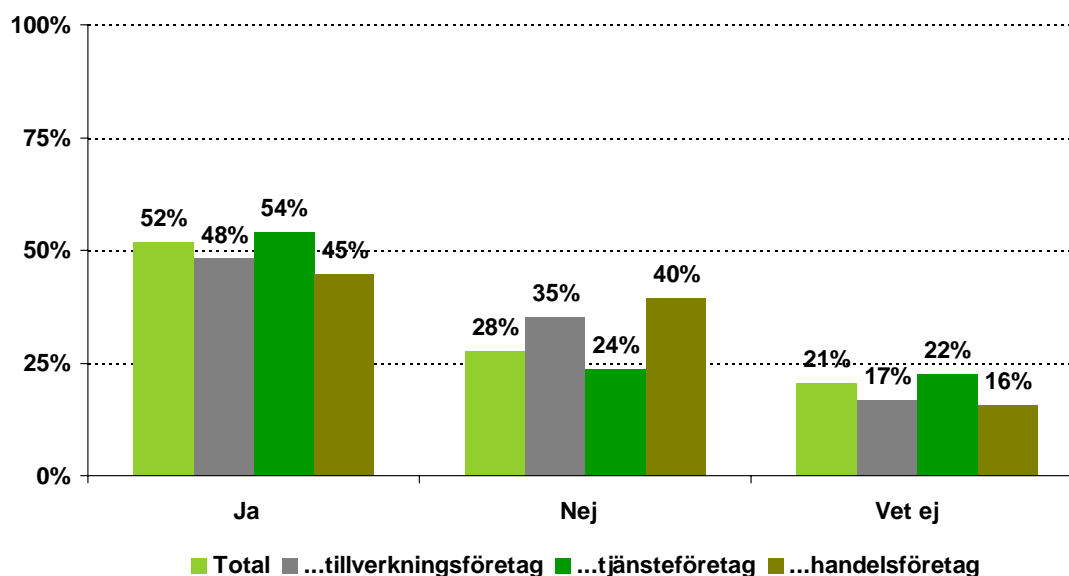
Graf 15: Vilka tror du är de största hoten/utmaningarna för ditt företag under 2008?
Uppdelat på bransch

... och använder kassaöverskott till skuld amorteringar

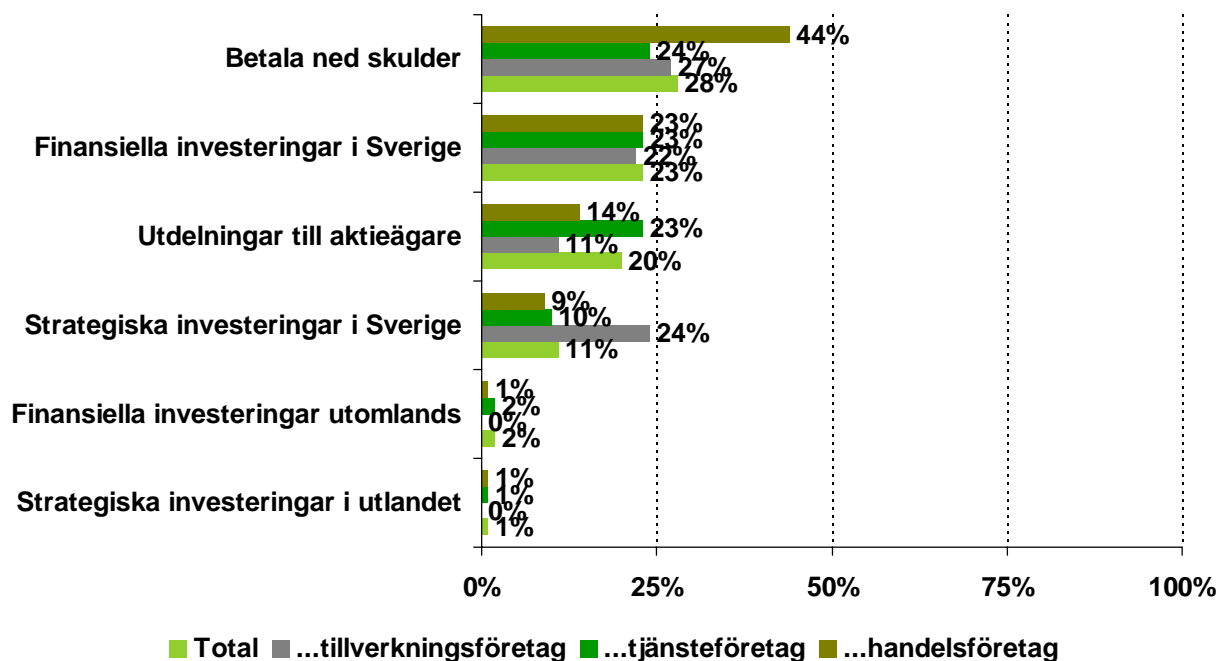
Totalt sett uppger 52 procent av företagen att de kommer att ha ett likviditetsöverskott det kommande halvåret. Det är något fler tjänsteföretag än övriga företag som uppger detta, 54 procent. Bland de medelstora företagen är det 65 procent som svarar att de kommer att ha ett likviditetsöverskott, jämfört med 42 procent bland enmansföretagen. Bland de väletablerade företagen uppger 62 procent att de kommer att ha likviditetsöverskott, jämfört med 33 procent bland de nystartade företagen.

Graf 16: Kommer företaget ha ett likviditetsöverskott/kassaöverskott det kommande halvåret? Uppdelat på bransch

På frågan om hur företagen kommer att använda sitt överskott är det vanligaste svaret att betala ner skulder, följt av finansiella investeringar i Sverige och utdelning till aktieägare. Nystartade företag betalar ner skulder i betydligt större utsträckning än övriga företag (44 procent), medan medelstora företag satsar på strategiska investeringar i Sverige i betydligt större utsträckning än övriga företag (36 procent).

Graf 17: Hur kommer ni huvudsakligen använda ett eventuellt likviditetsöverskott/kassaöverskott det kommande halvåret? Uppdelat på bransch

Om SEB:s Företagarpanel:

SEB:s Företagarekononom startade sommaren 2006 en Företagarpanel, med syfte att få en bättre inblick i små- och medelstora företagens situation och för att bättre kunna föra deras talan i samhällsdebatten. Panelen består nu av ca 2 000 små- och medelstora företag. Denna panelomgång genomfördes den 2 – 9 september 2008 och besvarades av 1 028 företagare.

SEB:s FÖRETAGAREKONOM

SEB:s företagarekononom Ingela Hemming har till uppgift att vara språkrör i frågor som rör små- och medelstora företag. I rollen ingår att bevaka omvärlden utifrån små- och medelstora företags perspektiv för att kunna rapportera om viktiga händelser som berör företagets vardag. Utöver det ska SEB:s företagarekononom med kompetens och råd underlätta för företag att förbättra sin ekonomi och stärka sin konkurrenskraft.

Ingela Hemming

070-763 82 97

ingela.hemming@seb.se

www.seb.se/foretagarekonomen

Erik Lindmark

Statistiskt ansvarig

070-2641790

erik.lindmark@seb.se